

Bakker: 'Met dit plan is er werk voor iedereen'

17 juni 2008 / Van Yvonne Doorduyn, Hans Wansink

Peter Bakker Foto: ANP

De politiek heeft mensen onnodig bang gemaakt. Versoepeling van het ontslagrecht, waar het kabinet eind vorig jaar bijna over struikelde, is totaal irrelevant voor de arbeidsmarkt van morgen. 'Precies de verkeerde energie', oordeelt TNT-topman Peter Bakker. De arbeidsmarkt van de toekomst kenmerkt zich juist door een overvloed aan banen. 'De relevante vraag voor werkgevers is niet: hoe kom ik van mensen af, maar hoe vind ik ze in godsnaam?', zegt Bakker.

Het kostte hem een half jaar om voor het kabinet de kastanjes uit het vuur te halen. Maandag presenteerde de commissie-Bakker haar rapport Naar een toekomst die werkt (*pdf*). Met voorstellen die politiek net zoveel pijn doen als het ontslagrecht, zoals een verhoging van de AOW-leeftijd naar 67 jaar en een kortere werkloosheidsuitkering.

Zie ook: *Werken tot 67 jaar voor hetzelfde pensioen en reageer.*

De drie afgevaardigden van de commissie die de Volkskrant te woord staan – Bakker, oud-vakbondsman Anton Westerlaken en bestuursvoorzitter Jan Willem Oosterwijk van de Erasmus Universiteit – hebben maar een doel voor ogen: de politiek doordringen van de urgentie. 'Ons rapport is geen blauwdruk, maar een call to action', zegt Bakker.

Nederland beleeft vanaf 2010 een unicum, onderstreept de commissievoorzitter. 'Voor het eerst in de geschiedenis krimpt de beroepsbevolking. De babyboomers gaan met pensioen en er is te weinig aanwas van onderop.' In 2040 komt Nederland 700 duizend werknemers tekort. 'Dat is geen glazen bol. Dat is demografie, een hard gegeven.' Niettemin vindt Bakker het een hoopvolle boodschap. 'Er is voor iedereen werk.' Ondanks het vertrek van werkgelegenheid naar lagelonenlanden.

'Schiet het plan niet af, anders zijn straks nog hardere maatregelen nodig'

Maar dan moet het kabinet wel doen wat de commissie zegt. 'En dus niet alleen de elementen van zijn gading eruit pikken', zegt Bakker. 'Ik probeer de discussie vlot te trekken. Er moeten nog veel keuzen worden gemaakt. Maar schiet het plan niet af. Anders zijn straks nog hardere maatregelen nodig.'

In 2016 moeten 400 duizend extra vacatures zijn vervuld – om genoeg leraren te hebben, genoeg handen aan het bed, en genoeg belastingbetalers om de sociale voorzieningen op peil te houden. Juist dat, stelt de commissie, heeft de politiek vorig jaar in de hitte van de strijd uit het oog verloren.

'De discussie is vastgelopen op de totempaal van het ontslagrecht', verklaart Westerlaken. 'Politici en sociale partners hebben zich zo ingegraven, dat ze vergeten waar ze het uiteindelijk voor doen. Laten we bestaande stokpaarden en schutterputten alsjeblieft verlaten.'

'De cultuur van zo kort mogelijk willen werken moet veranderen'

De commissie-Bakker speelt in politiek opzicht met vuur. Fiscalisering van de AOW, waarbij gepensioneerden aan de uitkering gaan meebetalen, kostte PvdA-leider Wouter Bos in 2006 de verkiezingen. Ook de verhoging van de AOW-leeftijd naar 67 jaar en het afschaffen van de hypotheekrenteaftrek zijn politiek dynamiet.

Commissievoorzitter Peter Bakker geeft toe dat het van buiten de politiek makkelijk praten is. 'De politieke haalbaarheid is geen afweging voor de commissie', zegt Bakker. 'Wij zoeken naar de krachtigste maatregelen, en die hebben we gevonden.'

De commissie roept de bestuurders aan het Binnenhof met klem op hun analyse van de arbeidsmarkt over te nemen. 'Als we nu niets doen, zijn straks harde en asociale maatregelen onvermijdelijk', zegt commissielid Westerlaken. Volgens Bakker is het simpel: luistert het kabinet niet, dan moeten op termijn de belastingen omhoog of de AOW-uitkering omlaag. 'Of kinderen moeten hun ouders weer in huis nemen.'

De fiscalisering van de AOW is volgens commissielid Oosterwijk 'een faire manier' om geld bijeen te sprokkelen. 'We moeten naar een evenwichtige verdeling van de lasten over de generaties.' De commissie wil af van de fixatie op een zo kort mogelijk arbeidzaam leven. 'Eerst studeren we zo lang mogelijk, en daarna willen we zo vroeg mogelijk met de camper de wereld rond', zegt Westerlaken. 'Het is tijd voor een cultuurverandering. Werken is leuk, het biedt sociale contacten, en je kunt ook in deeltijd met pensioen.'

Arbeidsmigratie – meer werknemers uit het buitenland om de vacatures te vullen – is volgens Bakker geen oplossing. 'Vergrijzing is geen Nederlands probleem. In heel Europa komen we straks 31 miljoen arbeidskrachten tekort. Het probleem is overal hetzelfde.'

Bakker bestrijdt dat hij de versoepeling van het ontslagrecht niet in zijn rapport heeft opgenomen vanwege het gebrek aan politieke rugdekking.

PvdA en ChristenUnie hebben de ontslagbescherming immers vooraf als no-go-area bestempeld. 'Wij hebben dit rapport in volstrekte onafhankelijkheid geschreven. Er is geen invloed op ons uitgeoefend. Dat debat is geparkeerd.'

Dat talloze economen en internationale instellingen (IMF, OESO, Wereldbank) Nederland opdroegen het ontslagrecht te versoepelen, neemt Bakker op de koop toe. 'Alle rapporten laten zien dat er meer banen zijn dan beschikbare werknemers. Er zijn veel betere alternatieven dan de versoepeling van het ontslagrecht.'

De belangrijkste voorstellen

- * Bindende afspraken tussen werkgevers, werknemers, de sociale zekerheid en het onderwijs moeten, tot 2016, 400 duizend banen opleveren.
- * Bedrijven helpen ontslagen werknemers gedurende een half jaar bij het vinden van een nieuwe baan.
- * Werknemers krijgen een 'werkbudget' waarmee ze scholing betalen en eventuele werkloosheid opvangen.
- * De AOW wordt uit belastinggeld betaald (fiscalisering); gepensioneerden gaan zodoende meebetalen aan de oudedagsvoorziening.
- * In 2040 is de AOW-leeftijd 67 jaar; de opbouw van het aanvullend pensioen wordt vertraagd.
- * Wie langer dan een half jaar een uitkering heeft, krijgt een participatieplicht. Wie niet meedoet, wordt gekort.
- * Gemeenten moeten sancties instellen voor werk-onwilligen.
- * Belastingaftrek voor laagbetaalden moet werk aantrekkelijker maken.
- * Loonkostensubsidie moet het in dienst nemen van langdurig werklozen bevorderen.
- * Langer doorwerken levert een bonus op, uit te keren op de 65ste verjaardag.
- * Werkende ouderen krijgen vrijstelling van sociale premies.

* De levensloopregeling gaat zich uitstrekken tot na 65 jaar.

* Een geleidelijke afbouw van de werkduur voor ouderen, in plaats van de keuze tussen stoppen of doorwerken.

* Kinderopvang moet werken voor vrouwen aantrekkelijk maken.

Bron: Volkskrant